שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת חוזר האב ומפר חלקו של בעל [א]א"ר נתן הן הן דברי ב"ש ב"ה אומרים [א]אין יכול להפר ש"מ לב"ש מיגז גייז לב"ה מקלש קליש [ב]ש"מ בעי רבא יש שאלה בהקם או אין שאלה בהקם [א] את"ל יש שאלה בהקם יש שאלה בהפר או אין שאלה בהפר ת"ש [ב]דא"ר יוחנן [ג]נשאלין על ההקם ואין נשאלין על ההפר בעי רבה קיים ליכי קיים ליכי ונשאל על הקמה ראשונה מהו ת"ש [ג]דאמר רבא [ד]אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו בעי רבה קיים ליכי ומופר ליכי ולא תיחול הקמה אא"כ חלה הפרה מהו תא

רש"י

שמע אביה והפר לה. בו ביום ולא הספיק הבעל לשמוע שיפר לה עד שמת חוזר (א) ומיפר חלקו של בעל ואין צריך להפר חלקו הואיל וכבר הפר: **ב"ה אומרים אין יכול להפר.** חלקו של בעל בלבד אא"כ חוזר ומיפר חלקו עמו משום דסבירא להו מקליש (ב) היכא דהפר חד בלא חבריה והכי הוי הנדר שלם אלא שאין איסורא חמור כבתחלה וכיון דהכי הנדר שלם הוא מיבעי ליה לבטל חלקו וחלק הבעל דנתרוקנה רשותו לו: **וב"ש סברי מיגז קא גייז.** כי קדם האב והפר חלקו חתכו לשנים ונתבטל חציו ועדיין חציו קיים וכשמיפר עכשיו חלקו של בעל הוי שלו מופר: **ש"מ.** דתנאי היא ומקלש קליש כבית הלל: **יש שאלה בהקם.** שאם קיימו לה נדרה האב והארוס ונשאלו על הקמתן מהו מי יש שאלה ויכולין להפר לה או לא: **יש שאלה בהפר.** היכא דקיים האחד והיפר האחד יכול האחר לשאול על הקמתו במקום שהפר כבר השני והוי מופר (ג): ענין אחר **יש שאלה בהפר.** כלו' את"ל יש שאלה בהקם מי הוי מופר הנדר באותה שאלה דהקמה דאין צריך לומר לה (ד) בהפרתו או אין שאלה בהפר דלא הוי מופר אא"כ מפר לה בעל או האב לאחר שנשאל דבאותה שאלה דהקמה לא הוי מופר לה: **ת"ש נשאלין על ההקם.** ללישנא קמא נשאלין על ההקם ומותרין להפר לה: **ואין נשאלין על ההפר.** דהיכא דקיים אחד והפר אחד אין נשאל (ה) אלא או כולו בשאלה או כולו בהפרה בעינן. וללישנא בתרא נשאלין על ההקם ומותרין להפר לה אח"כ ואין נשאלין על ההפר דאין הנדר מופר במה שמתיר החכם לבטל ההקמה אא"כ מיפר לה בעל או אב לאח"כ: ע"א **יש שאלה בהקם.** שקיים לה הבעל או האב הנדר ואח"כ הלך ונשאל עליו לחכם והתירו החכם (ו) מי אמרינן דכיון שקיים את הנדר שוב אין נשאלין עליו ולא הוי שאלה מעליא או דלמא כיון שהתירו חכם בטלה הקמתו וביטל הנדר: **את"ל יש שאלה בהקם יש (לה) שאלה בהפר.** כלומר במקום הפר שאם שמע את נדרה ולא רצה להפר אלא הלך ונשאל בו ביום על אותו נדר לחכם מאי מי אמרינן הואיל אם היא הולכת לחכם ונשאלת לו שיהא מתירה דהא לדברי הכל אם נשאלת לחכם יכול להתיר לה הכא נמי אם נשאל האב לחכם על נדר בתו יהא מותר הואיל ואי בעי מלי מיפר: **ת"ש דאמר רבי יוחנן נשאלין על ההקם.** באותו ענין שפירשתי ואין נשאלין על ההפר כמו כן: **קיים ליכי קיים ליכי.** תרי זימני ונשאל על הקמה ראשונה וביטלה: **מהו.** כלומר הקמה שניה דלא נשאל עליה בטלה באותה שאלה אי לא: **ת"ש דאמר רבא.** בפ' ואלו מותרין (לעיל יח.) (ז) שבועה שלא אוכל שבועה כו' דאמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו ה"נ אם נשאל על הקמה ראשונה שניה חלה עליו: **אמר קיים ליכי והדר אמר מופר ליכי.** בתוך כדי דבור ובלשון הזה אמר בתוך כדי דבור ראשון ולא תיחול הקמה אא"כ חלה הפרה מהו מי ביטל ההקמה וקיים ההפרה אי לא:

ת"ש

ר"ן

שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת חוזר האב ומפר חלקו של בעל. האי דקתני חוזר לא שיחזור להפר מה שהפר כבר דהיינו חלקו של אב אלא להכי תני חוזר משום שכבר הפר חלקו ועכשיו חוזר ומיפר חלקו של בעל ובהכי סגי ואין צריך שיחזור ויפר חלק עצמו משום דכיון דאיהו לא מת אע"ג דמית ליה בעל לא בטלה הפרה דאב: **אמר רבי נתן הן הן דברי ב"ש.** דקסברי דיכול האב להפר בכי האי גוונא ובהפרת חלקו של בעל בלחוד סגי משום דהפרה דאב כיון דלא מת לא אבטילא לה: **אבל בה"א אין יכול להפר כלל.** ואפי' חוזר ומפר חלקו וחלק הבעל. וקא יהבינן טעמא משום דלב"ש מיגז גייז כשהפר האב תחלה הפר חלקו בלבד וחלק הבעל לא נגרע כלל אלא עדיין הוא קיים לגמרי וחשוב הוא להורישו לאב ולב"ה מקלש קליש כשהפר האב חלקו נגרע חלקו של בעל ואינו חשוב להורישו לאב דכיון דלאב אכתי איתיה הפרה דידיה לא בטלה לה ואכתי נדרא בקלישותיה קאי וכיון דקליש ליה חלקו של בעל לא מצי מפר אב. מיהו הני מילי בשלא נתארסה לאחר אבל נתארסה לאחר בו ביום אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה כדתניא לקמן (דף עא.) וכמו שנפרש עלה דההיא בס"ד. הדין הוא פירושא דהאי שמעתא דסמכא דעתין עילויה וחזינא לרבנן טובא מילי דלא נהירי ולא ברירי לן ולא חיישינא למכתבינהו: **בעי רבה יש שאלה בהקם.** אם קיים הנדר ונשאל בו ביום על ההקם מי מלי מפר בו ביום או לא אבל למחר פשיטא דלא מלי מפר דלא גרע משתיקה: **ואת"ל יש שאלה בהקם יש שאלה בהפר או אין שאלה.** נראה בעיני דאף על גב דבהפר לא שייך שאלה דבשלמא הקם כעין נדרא הוא אבל הפרה לא אפילו הכי מבעיא לן אי יש שאלה בהפר משום דהפרה והקמה איתקוש להדדי וכדאמרי' לקמן (עו:) שאני הכא דאמר קרא[ד] אישה יקימנו ואישה יפרנו את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר לא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר ומשום הכי בעי את"ל דיש שאלה בהקם בהפר מהו מי אמרינן נהי דלא שייכא ביה שאלה אפילו הכי אמרינן דיש שאלה [ס]דאיתקושי איתקוש או דלמא למילתא דהפרה דלא חזיא ליה לא איתקוש. ומסקינן מדרבי יוחנן דלענין שאלה לא איתקוש: **בעי רבה קיים ליכי ונשאל על הקמה ראשונה מהו.** מי אמרינן כיון דבעידנא דאפיק הקמה שניה מפומיה לא חיילא תו לא חיילא או דלמא נהי דבההיא שעתא לא חיילא היינו משום דבההיא שעתא איתא להקמה קמייתא דלא שבקה ליה לבתרייתא למיחל אבל כי איתשיל אקמייתא משכחא בתרייתא רווחא וחיילא: **ת"ש דאמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו.** לעיל בפרק ואלו מותרין (דף יח.) אמר רבא אמתניתין דשבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל. והכא נמי כי מתשיל אהקמה קמייתא שניה חלה עליו: **בעי רבה קיים ליכי ומופר ליכי ולא תיחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה מהו.** חזינא בהך בעיא ובמאי דפשטינן בה לקמאי ז"ל מילי דלא נהירי ומשום הכי מפרשנא בה מאי דאיתחזי לי. לרבה פשיטא ליה דהקמה לא חיילא דממ"נ אי הפרה חיילא הקמה לא חיילא דנהי דלקמן (דף ע.) מספקא לן קיים ליכי שעה ומופר ליכי שעה אי חיילי תרוייהו או לא שאני התם שנתן קצבה להקמה והפרה

אבל

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פי"א מהלכות נדרים הלכה יט סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף טז:
י ב [מיי' שם הל' ט] טוש"ע שם סעיף ה:
יא ג מיי' שם פי"ג הל' כ טוש"ע שם סעיף מט:
יב ד מיי' שם הלכה כב טוש"ע שם סעיף נ:

מוסף רש"י

ב"ה אומרים אין יכול להפר. אין הפרת חלק הבעל כלום אלא אם כן חוזר ומפר חלקו (מאירי בשמו). **יש שאלה בהקם.** נערה המאורסה ששתי רשויות עליה וקיים האחד את נדרה והשני נשאל על נדרה שנעשה שליח לחרטתה שבעל הנדר ואין הקמת חברו כלום, אבל אם הפר האחד והשני נשאל על נדרה אין זה כלום, שאין הנדר ניתר חליו בהפרה וחליו בשאלה (שם. עי"ש). **נשאלין על ההקם.** שאם קיים לה לנערה המאורסה אביה או בעלה והלך השני ונשאל לה על נדרה של זו ואח"כ הלך זה שקיים ונשאל על הקמתו (לקמן עט.). **ואין נשאלין על ההפר.** אם הפר לה אחד מהן והלך חברו ונשאל לחכם על חלקו, אין זה שאלה, לפי שאין נשאלין על נדר שאינו נדר כגון זה שמופר במקצת הוי נדר ואינו נדר (שם).

תוספות

אמר רבי נתן הן הן דברי ב"ש. אהך סיפא קאי ובה"א אינו יכול להפר האב ש"מ לב"ש מיגז גייז אב שמיפר חלקו וחלק הבעל כדקאי הלכך הוריש לאב ובה"ה סברי מיקלש קליש בהפרה דאב ונדר גרוע הוא הלכך אין יכול הבעל להורישו לאב דהכי נמי מיגז גייז לא יצאו לבעל וי"מ דב"ה פליגי נמי ארישא דהפר הבעל ומת דאמר דמפר וב"ה אומרים אינו יכול להפר כיון דהפר בעל מיקלש קליש [ונתגרע] הנדר ולא יועיל להתבטל ע"י הפרה דאב גרידא ולב"ש מיגז גייז ונשאר נדר חשוב ומועיל לבטלו הפרה דאב ויכול להיות דלא פליגי ברישא משום דהפרת הבעל נתבטל לפי שאינו קיים בשעת הפרת האב אי נמי שבתחלה לא הפר האב מתוך שחלקו קיים יפר לו חלק הבעל: **יש שאלה בהקם.** אם הקים הבעל ושאל לחכם מהו שיוכל הבעל להפר ובו ביום איירי דאי ביום של אחריו לא מועיל השאלה דמוקם [הנדר] לעולם [וכ"ש] כיון דקיים: **יש שאלה בהפר.** אם נשאל על הפרתו מי אמרינן שהנדר חוזר לאיתנו או לא: **ת"ש** [דאמר ר"י] נשאלים על ההקם ואין נשאלין על ההפר: **בעי רבה קיים ליבי קיים ליבי ונשאל על הקמה ראשונה מהו.** מי אמר דיכול להפר לפי דהקמה שניה אינה כלום שהרי לא חלתה על הראשון או דלמא כי משכחת רווחא חיילא: **ת"ש** [דאמר רבא אם] נשאל על הראשונה כשנשבע ב' שבועות שלא יאכל ככר זה דשבועה שניה לא חלתה מיד ומושבע ועומד מהראשונה שניה חלה עליו דכי משכחת רווחא חיילא וה"נ כי משכחת רווחא חיילא: **קיים ליבי מופר ליבי ולא תיחול הקמה עד דחיילא הפרה מהו.** מי חיילא בתרא או קמא אבל לא מבעיא ליה [אם אמר] קיים ליבי ומופר ליבי ולא אמר לא תיחול הקמה עד למחר וכו' דהא ודאי הקמה שאמר תחלה חלה ולא הפרה ולא מיבעי למ"ד תפוס לשון ראשון אלא אפילו לרבי יוסי דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס וחיילי תרוייהו גבי תמורת עולה ותמורת שלמים (תמורה דף כה:) היינו דוקא התם דיכולין לקיים שניהם אף זה אחר זה דהביא בדמי חציה עולה וחציה שלמים אבל הכא דאי אפשר לחול זה אחר זה כיון דחל הראשון לא תחול אחריו שני:

מסורת הש"ס

א) לקמן עא., ב) לקמן עט., ג) [לעיל יח. שבועות כז:], ד) [במדבר ל], ה) [ע"ש היטיב וכר"ן ליתא על נכון וכן ברש"י כתבתו מרבנא לעיל יח.]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שמע אביה וכו' חוזר האב ומיפר חלקו: (ב) ד"ה ב"ה אומרים וכו' מקליש קליש היכא דהפר וכו' שאין איסור חמור כל"ה והד"א עם ד"ה וכ"ש וד"ה ש"מ: (ג) ד"ה יש שאלה וכו' והוי מופר או לא הס"ד וכ"ע ע"ל סוף הפרק פי' בע"א ע"ש דף עב ע"א: (ד) ד"ה ע"א יש וכו' לומר לה תו בהפר או אין שאלה: (ה) ד"ה ואין נשאלין וכו' אין נשאל על הקמתו אלא או כולו בקיום או כולו (בהפרה) תו"מ וכ"כ ס"א בשאלה: (ו) ד"ה ע"א יש שאלה בהקים וכו' עליו לחכם והתירו החכם מאי מי אמרינן דכיון וכו' מלי מיפר או לא הס"ד: (ז) ד"ה דאמר וכו' מותרין אהא דתנן שבועה שלא וכו' ואמר רבא:

גליון הש"ס

בר"ן ד"ה בעי רבה וכו' דאיתקושי איתקוש. עיין בר"ן לקמן דף פו ע"ב ד"ה למימרא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' יש שאלה בהקם או אין שאלה בהקם. נ"ב עמ"ש על הגליון לעיל דף סו ע"א ודו"ק:

פירוש הרא"ש

שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת חוזר האב ומפר חלקו של בעל. הך לא שמעינן מרישא דכיון דהפר האב כמי שהפר הבעל ולא הותרה באותה הפרה שוב לא תועיל הפרה דלא מצינו שתי הפרות בנדר אחד קמ"ל: **הן הן דברי ב"ש.** דסבירא להו מיגז גייז וכשהפר האב נשאר חלק הבעל שלם באפוקורו וזכה בו האב ומפר חלקו של בעל: **אבל ב"ה סברי מקליש קליש.** וכיון דלא אפשר דנשאר חלק הבעל שלם אין בו כדי להורישו לאב תפסה בה זכיה ואין האב יכול להפר חלק הבעל ואע"ג דנתבטלה הפרת האב כיון שלא הפר הבעל מ"מ מיד כשהפר האב מקליש קליש חלק הבעל אבל ברישא דברייתא היכא דהפר הבעל ומת דנתרוקנה רשות לאב ומפר לכל ולא אמרינן מיד שהפר הבעל מקליש קליש חלק האב ושוב אין לו הפרה [כשמת] הבעל דלדוקא היכא דמקלש קליש הפרת האב אין האב יכול לזכות בו אבל ברישא שהאב קיים יכול הוא להפר חלקו אף על גב דמקליש חלק הבעל: **יש שאלה בהקם.** אם אמר לה קיים ליבי ונשאל לחכם על הקמתו מהניא ליה הפרה או לא מי אמרינן הא דכתיב ביה לא יחל דברו ודרשינן אבל אחרים מוחלין לו אבל קיום נדר של אשתו לא או דלמא יש שאלה בהפר או לא. מי אמרינן כיון דיש שאלה בהקם הוא הדין נמי בהפר ואם הפר לה חוזר הנדר לקדמותו או דלמא נהי דיש שאלה להקם היינו משום דקיום נדר כנדר דמי אבל הפרה אין לה שאלה: **קיים ליבי קיים ליבי.** שאמר לה שני פעמים. ונשאל על הראשונה מהו מי אמרינן דהשני כמאן דליתיה דמי כי כבר נתקיים הנדר על ידי הראשון או דלמא השתא דנשאל על הראשון חל השני וצריך לישאל גם עליו: **ת"ש דאמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו.** רבא ממילתיה דמתני' פריך דתנן בפ"ג דשבועות (דף כז:) [ה] שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל ואכל אינו חייב אלא אחת משום דאין שבועה חלה על שבועה ואמר רבא אם נשאל על הראשונה חייב על השניה משום דשניה מתלא תליא וקיימא ולכי משכחת רווחא חיילא והוא הדין קיים ליבי קיים ליבי דשני חל לכי מתשיל על הראשון: **קיים ליבי ומופר ליבי ולא תחול הקמה אלא אם כן תחול הפרה מהו.** ודאי אם אמר קיים ליבי ומופר ליבי ולא אמר לא תחול הקמה אלא אם כן תחול הפרה פשיטא דחלה הקמה ושוב לא תחול הפרה ואפילו לרבי יוסי דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס וחיילי תרוייהו הני מילי גבי עולה ושלמים דיכולין לחול שניהם אף זה אחר זה להביא בדמיו עולה ושלמים אבל הכא דלא אפשר לחול זה אחר זה מודה רבי יוסי דאמרינן תפוס לשון ראשון:

אבל הכא שלא נתן קצבה פשיטא דאי הפרה חיילא הקמה לא חיילא וכדכתיבנא ואי אמרת דהפרה לא חיילא מינה דהקמה נמי לא חיילא דהא אתני ואמר דלא תיחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה. הלכך פשיטא ליה לרבה דהקמה לא חיילא אבל בהפרה הוא דמספקא ליה מי אמרינן כיון דאקדיש ואמר קיים ליכי ובמר הכי אמר מופר ליכי משמע דאתני דתיחול הפרה בתר הקמה ולא תיחול הפרה אא"כ קדמה לה הקמה אלא [ג]דממ"נ אתני לא תיחול הקמה אא"כ חלה הפרה ולא אתני נמי איפכא לא תחול הפרה אלא אם כן חלה הקמה משום דכיון דאקדיש קיים ליכי למופר ליכי סמיך אלישביע דהקמה חיילא דבריאה אדכר לה וליכא דליעבר עלה ואדרבה משום דחייש דחייא הקמה כולי האי עד דלא שבקה רווחא להפרה אתני ואמר דלא תיחול הקמה אא"כ חלה הפרה והרי הוא כאילו התנה על שתיהן שיחולו הקמה בתחלה ואח"כ הפרה או דלמא נהי דאמר ומופר ליכי בתר קיים ליכי לאו דתחול הפרה בתר הקמה איכוין אלא משום דא"א לקרות שני שמות כאחד ומיהו האי גברא בהפרה קפיד דתחול דהא אמר דלא בעי דתחול הקמה אא"כ חלה הפרה ודעתו היה שיחולו כאחת מישום דקפיד טפי דתיחול הפרה מהקמה אתני שאם חלות ההקמה מעכב חלות הפרה דמגלי דעתיה דלא תיחול הקמה אבל אע"ג דחלות הפרה מעכב חלות הקמה לא אתני דלא תיחול הפרה הלכך הפרה חיילא הקמה לא חיילא: **ופשטינן לה מפלוגתא דר"מ ורבי יוסי.** דאפליגו דומיא דהך גוונא בתמורה בפרק כיצד מערימין (דף כה:) דתנן הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר וכו' ואמרינן עלה בגמרא התם דהכל מודים באומר תחול תמורת עולה תחול תמורת שלמים דלא אפשר לבתר דחייא תמורת עולה תחול תמורת שלמים לא תחול זו בלא אם כן חלה ואם תמרה בהמה לחול כאחת דתרעה בהמה זו עד שתמתאב ויציא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים לא נחלקו אלא באומר תמורת עולה תמורת שלמים רבי מאיר סבר מדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים ואמר תמורת עולה תמורת שלמים הוה ליה כאומר תחול זו ואחר כך תחול זו ור"י סבר דאפשר דמאי דקאמר תמורת עולה תמורת שלמים טעי דסבר מי לא אמינא תמורה אבל חד וחד לא חיילא תמורה אתרוייהו הלכך בודקין אותו אם אמר לעולה ושלמים נתכוונתי תרעה עד שתמתאב ומתכר ויפלו חצי דמיו לעולה וחצי דמיו לשלמים. אלמא פלוגתייהו דרבי מאיר ורבי יוסי תליא במוציא שני שמות מפיו אי אמרינן שיחול השני אחר הראשון או שיחולו שניהם בבת אחת הוא"ל ואי אפשר לקרות ב' שמות כאחת. ומש"ה אמרינן דלרבי יוסי דאי אמר ומופר ליכי לאו בתר הקמה קאמר אלא בבת אחת הלכך הפרה חיילא. וכי תימא אפ"ה היכי חיילא דהא אפשיט בעיין דכי אמר ומופר ליכי לאו בתר הקמה קאמר אלא בבת אחת אפילו בלאו הכי אמר דאי אמר זה אחר זה אפי' בבת אחת אינו מילתא היא דהא הכא לא מעכבא הקמה אהפרה דהא אתני ואמר לא תיחול הקמה הלכך לרבי יוסי פשיטא דהפרה חיילא. ואפי' לר"מ נמי פשטינן הכי דאע"ג דאמר התם דכי אמר תמורת שלמים בתר תמורת עולה קאמר ולא חיילא הכא שאני דכיון דאמר לא תחול הקמה אא"כ חלה הפרה גלי אדעתיה דאהפרה הוא דקפיד אהקמה לא הלכך כי אמר ומופר ליכי לאו בתר הקמה קאמר דהיכי תחול בתרה כיון שאי אפשר להקמה שתחול. וכ"ת אמאי לא אמרינן ואפי' ר' מאיר לא קאמר אלא התם מדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים ואמר תמורת עולה תמורת שלמים הוה ליה כאומר תחול זו ואח"כ תחול זו וכסוגיית דהתם אבל הכא דליכא לישנא יתירא בבת אחת קאמר לאו מילתא היא דבשלמא התם כיון דאפשר לתמורת עולה ושלמים לחול כאחת כל היכא דליכא לישנא יתירא דבבת אחת נתכוון אבל הכא שאי אפשר להקמה והפרה לחול כאחת אפילו בלאו לישנא יתירא אמרינן דלזה אחר זה מי לאו משום דאתני ואמר ולא תחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה. כ"ל פירושא דשמעתא ופירושא תריצא ומעליא הוא: **בעי רבה קיים ומופר ליכי בבת אחת מהו.** כלומר דקיים לאו כלום הוא וליכי הוא שכולן שתיהן כאחת. ואיכא נמי דגרסי קיים ליכי ומופר ליכי בבת אחת מהו ולהכי נסחי בעי דלימא הכי בהדיא בבת אחת דמגלי בדעתיה שהוא רוצה שיחולו בבת אחת. ונראה בעיני דבהכי מספקא ולאי מי אפשר לשניהם לחול כאחת מיהו נהי דאי חד מינייהו קדים אידך לא חייל כלל הכא דבבת אחת לגבי כל חד מנייהו אמרינן דקדים דחייל ואיכא למימר נמי דמאחר ולא קדים וכיון שאי אפשר לשניהם לחול כאחת מספקין דלמא הקמה חיילא ותו לא מצי מפר: ופשטינן לה מדרבה דאמר בפרק המיס מקדש (קידושין נ:) גבי המקדש שתי אחיות כאחת דכיון דלא מצי לקדשיהו בזה אחר זה אי בבת אחת ליכא לחדא מינייהו ספק קדושין כלל הכא נמי ליכא לספוקי בהקמה והפרה כלל ומצי בתר הכי לספר ולקיומי כדבעי. ולא נתחוורו לי דברי הר"מ במז"ל בזה בפרק אחרון מהלכות נדרים: **בעי רבה קיים ליכי היום מהו מי אמרינן כמאן דאמר מופר ליכי למחר.** דהכי קאמר קיים ליכי היום בלבד או דלמא הא לא אמר לה מופר ליכי למחר: ופשיט ר"מ דכיון דאי אמר לאחר מלאת תלו שניהם בבת אחת: בעי רבה קיים ליכי היום מ' אמר כו'. דהכי משמע מקיים ליכי היום אבל למחר יהא מופר או דלמא לא אמרינן דדעתו לבטל כיון שאינו מפר בפירוש. אבל ודאי אי אמר קיים ליכי היום ומופר ליכי למחר מועלת הפרתו אלא [אמר] מופר ליכי למחר ולא אמר קיים ליכי היום מי אמרינן כיון דאמר לה מופר ליכי למחר מהיום קאמר לה וקיימה לגדלה או דלמא הא לא אמר לה קיים ליכי היום הלכך כי אמר מופר ליכי למחר מהיום קאמר לה דדעתו להפר מהיום אבל ודאי אמר קיים ליכי היום ומופר ליכי למחר לא אמרינן מהיום קאמר ואע"ג דמתחלה לא מבעיא ליה אלא משום דלא אמר מופר ליכי אבל אמר קיים ליכי היום ומופר ליכי למחר מועלת הפרה והשתא פשיטא ליה דלא מועיל הפרה ודוחק דבעיא שניה אע"ל הא לא קאמר לה משמע שגם בעיא דרבה לפי סברא ור"ל דודאי מעיקרא קים ליה שפיר דאי אמר קיים ליכי היום מופר ליכי למחר לא מהני וה"פ בעי רבה קיים ליכי היום מהו כיון דאמר היום משמע אבל למחר יהא מופר וכמאן דאמר [מופר] ליכי למחר דדעתיה שתחול מהיום: לא מצאנו יותר תוספות מזה הפרק: הדרן עלך נערה המאורסה

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ג מהלכות תמורה הלכה ד סמג לאוין שמה:

יד ב מיי' פ"ג מהל' נדרים הל' כב סמג לאוין רמב עור ש"ע י"ד סימן רלד סעיף מג:

טו ג מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סעיף מד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואפילו ר"מ לא קאמר אלא דלא אמר: (ב) שם דאמר רבה כל שאינו זה כל"ל ומיכא דבר נמתק: (ג) רש"י ד"ה ואפילו ר"מ וכו' בפומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים רבי מאיר סבר מדלא אמר תמורת עולה ושלמים דלמא מיהדר הוא דהדר וכו' וכרבי יוסי סבר מי הוה אמר תמורת כל"ל והד"ח: (ד) ד"ה כל שאינו וכו' דאף בבת אחת:

תוספות

ת"ש **מפלוגתא** דר"מ ור' יוסי. פי' מפלוגתא דר' יוסי פשטינן בעיין לכ"ע: תמורת עולה ותמורת שלמים וכו' **ואמר רבי יוסי אם** לכך נתכוון מתחלה. כיון שבשעת תמורת עולה היה בדעתו לומר תמורת שלמים לאפוקי אם נמלך בתמיה בסיפא דמילתא הוא"ל וא"א לקרות שני שמות בב"ד דבריו קיימין כגון דאמר בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים ואפילו ר"מ לא אמר אלא דלא אמר לא תחול זו דבזה מודה אא"כ חלה הראשונה ואלה שניה אבל הכא כו' אפי' ר"מ מודה דחל הפרה והקמה לאו כלום הוא: קיים ומופר ליכי מהו. מי אמרינן דודאי כיון דבדיבור אחד קאמר שלא אמר קיים ליכי מופר ליכי מילי מרוייהו אי לא: בב' שאינו בזה אחר זה. אם אמר קיים ליכי מופר ליכי דאין הפרה אלא אחר הקמה בב"א אינו לא זה אחר זה. גבי מקדש ב' אחיות דאמרה רבה לעילתיה וא"ת אמאי לא אמר הכי גבי תמורת עולה ותמורת שלמים אמר רבי מאיר תמכר ויצא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים (ה"ג וע"ע בבכוריתא תניא בפ' כיצד מערימין (דף כו.) לרבי מאיר כולה קרבה עולה) וי"ל דמ"מ ניחא לאמיי דאמר כל לאיתה מודה דאמר כל לאיתה מודה דאמר לא תחול אלא אם כן חלה הפרה אלא אם כן חלה הקמה אלא אם כן חלה הפרה ואם תמרה בהמה לחול כאחת דתרעה בהמה זו עד שתמתאב ויצא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים רבי מאיר סבר דבתר דחייא תמורת עולה תחול תמורת שלמים לא תחול זו בלא אם כן חלה הקמה אלא אם כן חלה הפרה ודעתו היה שיחולו כאחת מישום דקפיד טפי דתיחול הפרה מהקמה אתני שאם חלות ההקמה מעכב חלות הפרה דמגלי דעתיה דלא תיחול הקמה אבל אע"ג דחלות הפרה מעכב חלות הקמה לא אתני דלא תיחול הפרה הלכך הפרה חיילא הקמה לא חיילא: **דאפשר דמאי דקאמר תמורת עולה תמורת שלמים לא תחול זו** בלא אם כן חלה הקמה אבל הכא דליכא לישנא יתירא בבת אחת קאמר לאו מילתא היא דבשלמא התם כיון דאפשר לתמורת עולה ושלמים לחול כאחת כל היכא דליכא לישנא יתירא בבת אחת נתכוון אבל הכא שאי אפשר להקמה והפרה לחול כאחת אפילו בלאו לישנא יתירא אמרינן דלזה אחר זה מי לאו משום דאתני ואמר ולא תחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה. כ"ל פירושא דשמעתא ופירושא תריצא ומעליא הוא: **בעי רבה קיים ומופר ליכי בבת אחת מהו.** כלומר דקיים לאו כלום הוא וליכי הוא שכולן שתיהן כאחת. ואיכא נמי דגרסי קיים ליכי ומופר ליכי בבת אחת מהו ולהכי נסחי בעי דלימא הכי בהדיא בבת אחת דמגלי בדעתיה שהוא רוצה שיחולו בבת אחת. ונראה בעיני דבהכי מספקא ולאי מי אפשר לשניהם לחול כאחת מיהו נהי דאי חד מינייהו קדים אידך לא חייל כלל הכא דבבת אחת לגבי כל חד מנייהו אמרינן דקדים דחייל ואיכא למימר נמי דמאחר ולא קדים וכיון שאי אפשר לשניהם לחול כאחת מספקין דלמא הקמה חיילא ותו לא מצי מפר: ופשטינן לה מדרבה דאמר בפרק המיס מקדש (קידושין נ:) גבי המקדש שתי אחיות כאחת דכיון דלא מצי לקדשיהו בזה אחר זה אי בבת אחת ליכא לחדא מינייהו ספק קדושין כלל הכא נמי ליכא לספוקי בהקמה והפרה כלל ומצי בתר הכי לספר ולקיומי כדבעי. ולא נתחוורו לי דברי הר"מ במז"ל בזה בפרק אחרון מהלכות נדרים: **בעי רבה קיים ליכי היום מהו מי אמרינן כמאן דאמר מופר ליכי למחר.** דהכי קאמר קיים ליכי היום בלבד או דלמא הא לא אמר לה מופר ליכי למחר: ופשיט ר"מ דכיון דאי אמר לאחר מלאת תלו שניהם בבת אחת: בעי רבה קיים ליכי היום מ' אמר כו'. דהכי משמע מקיים ליכי היום אבל למחר יהא מופר או דלמא לא אמרינן דדעתו לבטל כיון שאינו מפר בפירוש. אבל ודאי אי אמר קיים ליכי היום ומופר ליכי למחר מועלת הפרתו אלא [אמר] מופר ליכי למחר ולא אמר קיים ליכי היום מי אמרינן כיון דאמר לה מופר ליכי למחר מהיום קאמר לה וקיימה לגדלה או דלמא הא לא אמר לה קיים ליכי היום הלכך כי אמר מופר ליכי למחר מהיום קאמר לה דדעתו להפר מהיום אבל ודאי אמר קיים ליכי היום ומופר ליכי למחר לא אמרינן מהיום קאמר ואע"ג דמתחלה לא מבעיא ליה אלא משום דלא אמר מופר ליכי אבל אמר קיים ליכי היום ומופר ליכי למחר מועלת הפרה והשתא פשיטא ליה דלא מועיל הפרה ודוחק דבעיא שניה אע"ל הא לא קאמר לה משמע שגם בעיא דרבה לפי סברא ור"ל דודאי מעיקרא קים ליה שפיר דאי אמר קיים ליכי היום מופר ליכי למחר לא מהני וה"פ בעי רבה קיים ליכי היום מהו כיון דאמר היום משמע אבל למחר יהא מופר וכמאן דאמר [מופר] ליכי למחר דדעתיה שתחול מהיום: לא מצאנו יותר תוספות מזה הפרק: הדרן עלך נערה המאורסה

מסורת הש"ס

א) תמורה כה: זבחים ג. [ב"ק עג:], ב) עירובין ג. קדושין נ:, ג) [ל"ל דמס"ס],

מוסף רש"י

הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים. שהעמיד בהמת חולין אצל שתים, אחת עולה ואחת שלמים ואמר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים, הרי זו תמורת עולה. תפוס לשון ראשון ואין קדושה חלה על קדושה (זבחים ל:). דברי ר' מאיר. דאתי ליה לר"מ תפוס לשון ראשון (ב"ק עג. תמורה כה:). הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחד. והולכך לאקדים זה אחר זה (זבחים ל:). דבריו קיימין. ואליה תמורת עולה ואליה תמורת שלמים, ותרעה עד שתתאב ויתמכר ויצא בדמי חציה תמורת עולה ובדמי חציה תמורת שלמים, ובהכי עסקינן שהיו לפניו עולה ושלמים כשהמיר את זו בזו (תמורה כה: וכעי"ז ב"ק שם וזבחים שם).

פירוש הרא"ש

ת"ש **מפלוגתא** דר"מ ורבי יוסי. מתחלוקת של ר"מ ורבי יוסי תפשטו בעיין כדמפרש: דתנן הרי זו תמורת עולה כו'. משנה היא בפרק כיצד מערימין (דף כה:): הרי זו תמורת עולה. דתפוס לשון ראשון מדלא קאמר תמורת עולה ושלמים: לבך נהבוון מתחלה. לאפוקי אם נמלך: דבריו קיימין. ותרעה עד שתתאב ויצא בדמי חציה עולה וחציה שלמים: ר"מ נמי מודה **דהפרה חלה.** פי' ה"ר אליעזר והקמה לאו כלום היא וי"מ כיון דחלו שניהם לא ידענין אי מוקם אי מופר: קיים ומופר ליבי בבת אחת. פי' כיון שלא אמר אלא פעם אחת ליכי היינו בבת אחת מי אמרינן תפוס לשון ראשון או דלמא כיון דאמרן בבת אחת חלה הפרה ומבטלת הקמה ולאחר פי' חלו שניהן ולא ידענן אי מוקם אי מופר: בב' שאין בזה אחר זה **אפי' בבת אחת אינו.** גבי מקדש ב' אחיות או אשה ובתה דאמרינן אין אחת מהן מקודשת ה"נ כיון דהפרה ליתא כמר הקמה גם בב"ש ליתא והא דאמר בתמורה דאם אמר תמורת עולה ושלמים דתרוייהו תפסי אע"ג שאינן בזה אחר זה התם היינו טעמא דאחת ואיתיה נחלקין דאם תמורה תליא לדמי עולה ותליא לדמי שלמים: בעי רבה קיים ליבי היום מהו מי אמרינן כמאן דאמר מופר ליבי למחר מי אמרינן דאמר יהא מופר ואם לא אמרינן דדעתו לבטל כיון שאינו מפר בפירוש. אבל ודאי אי אמר קיים ליכי היום ומופר ליכי למחר הרי זו מועלת הפרתו אלא [אמר] מופר ליכי למחר ולא אמר קיים ליכי היום מי אמרינן כיון דאמר לה מופר ליכי למחר מהיום קאמר לה וקיימה לגדלה או דלמא הא לא אמר לה קיים ליכי היום הלכך כי אמר מופר ליכי למחר מהיום קאמר לה דדעתו להפר מהיום אבל ודאי אמר קיים ליכי היום ומופר ליכי למחר לא אמרינן מהיום קאמר ואע"ג דמתחלה לא מבעיא ליה אלא משום דלא אמר מופר ליכי אבל אמר קיים ליכי היום ומופר ליכי למחר מועלת הפרה והשתא פשיטא ליה דלא מועיל הפרה ודוחק דבעיא שניה אע"ל הא לא קאמר לה משמע שגם בעיא דרבה לפי סברא ור"ל דודאי מעיקרא קים ליה שפיר דאי אמר קיים ליכי היום מופר ליכי למחר לא מהני וה"פ בעי רבה קיים ליכי היום מהו כיון דאמר היום משמע אבל למחר יהא מופר וכמאן דאמר [מופר] ליכי למחר דדעתיה שתחול מהיום: לא מצאנו יותר תוספות מזה הפרק: הדרן עלך נערה המאורסה

תא שמע מפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי [ב]דתנן הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי רבי מאיר ורבי יוסי אומר [א]אם לכך נתכוון מתחלה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות באחד דבריו קיימין ואפילו רבי מאיר לא קאמר [ד] דלא אמר לא תיחול זו אלא אם כן חלה זו אבל הכא דאמר לא תיחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה ר"מ נמי מודה [ד]דהפרה חלה בעי רבה קיים ומופר ליכי בבת אחת מהו ת"ש דאמר [ג]רבה [ג]כל [ד] דבר שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו בעי רבה קיים ליכי היום מהו מי אמרינן כמאן דאמר לה מופר ליכי למחר או דלמא הא לא אמר לה את"ל ת"ש. דכי האי גוונא פלוגתא דר"מ ורבנן במסכת תמורה בפ' כיצד מערימין על הנכור: **הרי זה תמורת עולה תמורת שלמים כו' דבריו קיימין.** ויציא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים: **ואפילו רבי מאיר.** לא אמר תפוס לשון ראשון אלא דלא אמר לא תיחול זו אלא אם כן חלה הפרה. ועל מה נחלקו באומר [ג] תמורת עולה ותמורת שלמים רבי מאיר סבר דלמא מיהדר הוא דהדר ביה מתמורת עולה ואמר תמורת שלמים והואיל וכן תפוס תחלת דבריו והרי היא עולה: ור' יוסי סבר אי אמר תמורת עולה ושלמים הוה אמינא קדושה ואינה קיימת קמ"ל: **אבל הכא דקאמר לא תחול כו'.** ודאי הוא הפרה כי הוא טעמא דתמורה: **קיים ומופר ליכי.** ולא אמר ליכי בין קיים למופר אי אמרינן כיון דלא אמר קיים ליכי ומופר ליכי כמ"ד לא תיחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה דכיון דלא אמר קיים ליכי גלי אדעתיה דהפרה ניחא ליה אי דלמא לא שבא וכמ"ד קיים ליכי ומופר ליכי דמי ולא תהוי הפרה: **ת"ש דאמר רבה.** [בקדושין] ואמעבר בהמה קאי: **כל שאינו בזה אחר זה.** כגון אם קרא לעשירי עשירי ומחר וקרא לי"א עשירי אינו קדוש וקאמר [ד] אף בבת אחת אם קרא לשניהן עשירי אם אין האחד עשר קדוש. ה"נ כיון דאינו בזה אחר זה אם אמר לה עכשיו קיים ליכי ולאחר שעה אמר מופר ליכי אין באותה הפרה כלום אע"ג דבבת אחת קאמר קיים ומופר ליכי אין באותה הפרה כלום אע"ג דבבת אחת קאמר קיים ומופר ליכי: **היום מהו.** מי אמרינן כיון דאמר היום כמאן דאמר היום יהא מקויים אבל למחר יהא מופר לה והוי מופר: **או דלמא הא לא אמר לה.** בפירוש מופר ליכי למחר: אמר

ומס

אמר לה מופר ליכי למחר מהו. דהא קיימיה לנדריה היום דכיון דאמר מופר ליכי למחר אלמא דבהאי יומא דשמע ביה הוי נדר (ב) וקיומי קיימיה ותו לא מצי מיפר לה: **או דלמא כיון [דלא] אמר** (ג). ומופר ליכי בהדי קיים ליכי מהיום דשמע לה קאמר דתיהוי מופר: (ד) **אם תמצא לומר כיון דקיימו היום.** ולא חיילא הפרה עד למחר אלמא דבהאי יומא דשמע ניחא ליה לקיים וכמאן דאיתיה לקיום דמי דקיימו בידים ולא הוי הפרה כלל: **אמר לה קיים ליכי שעה.** אחת מהו: **או דלמא הא לא אמר לה.** מופר ליכי לאחר שעה אחת: **אם תמצא לומר.** דתיהוי קיום הואיל ולא אמר לה: **מיהו אמר לה.** מופר ליכי לאחר שעה מהו: **מי אמרינן כיון.** דאמר לה קיים ליכי שעה אחת דקיימו לעולם ושוב אינו מיפר או דלמא כיון דכוליה יומא דשמע ביה נדרה בר הקמה והפרה הוא שאם לא קיימו בשחרית וקיימו בערבית הוי מקויים וכן אם לא הפירו בשחרית והפירו בערבית הוי מופר דכל היום כשר להפרת נדריה וכי הדר ואמר מופר ליכי ליהוי מופר: **ושמע בעלה ואמר ואני.** כלומר ואני אהיה נמי כמותיך כיון דאמר הכי אינו יכול להפר נזירות אשתו: **ואמאי נימא דהאי דאמר ואני אפשיה הוא דאמר.** דליהוי נזיר: **אבל הריני נזירה דילה.** דקאמרה ליהי שעה אחת: **קיימיה.** נעל משום לאתפוסי בה דידיה: **אבל לאחר שעה.** דכבר חל נזירות עליוה: **אי בעי למיפריה.** אמאי אינו יכול להפר אלא כיון דקיימו משום לאתפוסי בה נזירות דידיה קיימו. והכא נמי בנדרים כיון דקיים שעה אחת קיים לעולם ושוב לא מצי מיפר: **לא.** מהכא ליכא למשמע מינה (ה) טעמא דאינו יכול להפר דקסבר כל ואני כמאן דאמר קיים ליכי לעולם [דמי] ותו לא מצי מיפר אבל היכא דלא קיימו אלא שעה אחת וחזר והיפר לה בשעה אחרת תיבעיא לך: **מתני' מה האב לא נתרוקנה רשות לבעל.** דאין הבעל מיפר אלא בשותפות כדמפרש לעיל (דף סח:): **מה הבעל נתרוקנה רשות לאב.** כדמפרש בגמ': **כזה יפה כח האב מכח הבעל.** דנתרוקנה רשות לאב: **שהבעל מיפר בבגר.** כדאמרינן במסכת כתובות (דף נז.) הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה וכל הנודרת על דעת בעלה נודרת שמאכילה הואיל והוי חייב במזונותיה כי נודרת יכול להפר לה: **אב אינו מפר בבגר.** כדכתיב בנעוריה[ד] ולא בבגרותה: **גמ' בנעוריה בית אביה.** כל זמן שהיא נערה שלא בגרה לא תצא מרשות אביה ואפילו היא ארוסה במשמע הלכך כי מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל: **אם היו שהיה לאיש.** בשני הויות הכתוב מדבר: מקיש

[1]את"ל הא לא אמר לה מופר ליכי למחר מהו מי אמרינן למחר לא מצי מיפר דהא קיימיה לנדריה היום או דלמא כיון דלא אמר לה קיים ליכי היום כי קאמר לה מופר ליכי למחר מהיום קאמר [2]ואם תמצא לומר אפילו הכי כיון דקיימו היום למחר כמאן דאיתיה דמי (א"ל) קיים ליכי שעה מהו מי אמרינן כמאן דאמר לה מופר ליכי לאחר שעה דמי או דלמא הא לא אמר לה [3]אם תמצא לומר הא לא אמר לה מיהו אמר לה [4]מאי מי אמרינן כיון דקיימו קיימו או דלמא כיון דכוליה יומא בר הקמה ובר הפרה הוא כי אמר מופר ליכי לאחר שעה מהני ת"ש [5]הריני נזירה ושמע בעלה ואמר ואני [6]אין יכול להפר ואמאי נימא ואני דאמר הוא על נפשיה דהוי נזיר אבל הריני נזירה דילה [7]דשעה אחת קיימא לאחר שעה אי בעי ליפר אמאי אין יכול להפר לאו משום דכיון דקיימו קיימו לא קסבר [8]כל ואני כמאן דאמר קיים ליכי לעולם דמי: **מתני'** [9]מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל מכח יפה כח האב מכח הבעל בדבר אחר יפה כח הבעל מכח האב [10]שהבעל מפר בבגר [11]והאב אינו מפר בבגר: **גמ'** מאי טעמא דאמר קרא [1]בנעוריה בית אביה מת הבעל נתרוקנה רשות לאב מנלן אמר [2]רבה דאמר קרא [3]ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה מקיש

ואם תמצא לומר הא לא אמר לה. מהאי ליצנא משמע דאמר קיים ליכי היום ומופר ליכי למחר פשיטא ליה דמהני ובתר הכי משמע דלא מהני דהדר בעי מופר ליכי למחר מהו וכו' או דלמא כיון דלא אמר קיים ליכי היום כי אמר לה מופר ליכי למחר מהיום קאמר אלמא פשיטא ליה לרבה דאילו אמר לה קיים ליכי היום ומופר ליכי למחר לא מהני וקשיין אהדדי אלא דרבה בכולהו גווני מספקא ליה וכי קאמר אמ"ל הא לא קאמר לה ליצנא [קטיע] נקט ואין הכי נמי דבעי למימר אמ"ל הא לא אמר לה ולא עוד אלא דאפי' אמר לא מהני: **אם תמצא לומר כיון דקיימיה היום למחר כמאן דאיתיה דמי.** משום דכיון דאמר מופר ליכי למחר מכלל דאוקמיה היום וכיון דאוקמיה היום למחר כמאן דאיתיה דמי דמחר אינו זמן הפרה: **קיים ליכי שעה מהו.** דלא דמי שעה ואחר שעה ליום ומחר משום דהכא כוליה יומא בר הפרה הוא: **ואמר ואני אין יכול להפר.** דכיון דאמר ואני שהתפיס בנזירותה גלי אדעתיה דניחא ליה וה"ל כאילו אוקמיה לנזירותה ומש"ה אינו יכול להפר. ואמאי נימא ואני דאמר הוא על נפשיה דהוי נזיר כלומר דעתיה שיהא הוא נזיר ומשום הכי אתפיס בנזירותה אבל נזירות דילה נהי דעל כרחיך שעה אחת קיימיה דאי לא היכי מתפיס ביה לאחר שעה אי בעי ליפר אם איתא דכי אמר קיים ליכי שעה ומופר ליכי לאחר שעה מהני דודאי אי מהני לא שנא כי אמר הכי בבת אחת א"נ דאמר קיים ליכי שעה ולאחר מיכן אמר מופר ליכי אלא ודאי מש"ה אמרי' דאינו יכול להפר משום דכיון דקיימו קיימו: ודאמינן מהא לא תפשוט דאה"נ דלאחר שעה מאי מיפר אלא דקסבר דכיון דאמר ואני סתמא כמאן דאמר דקיים ליכי לעולם דמי ולא אפשיטא ולחומרא הלכך לא הויא הפרה: **מתני' מה האב לא נתרוקנה רשות לבעל.** שאין הבעל יכול להפר: **שהבעל מיפר בבגר.** בגמ' מפרש: **גמ' מאי טעמא דאמר קרא בנעוריה בית אביה.** מאי טעמא לא נתרוקנה רשות לבעל כמו לאב. והיינו דאמר הכא מאי טעמא ולקמן בסמוך גבי מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בעי מנלן: **בנעוריה בית אביה.** משמע אע"ג דליתיה לאב אכתי איתיה בית אביה: **ואם היו תהיה לאיש.** לעיל מיניה כתיב הפרה לאב וסמיך ליה ואם היו תהיה לאיש שתי הויות במשמע: מקיש

מסורת הש"ס

א) מיר כ:, ב) לעיל סח: לקמן עב:, ג) [מזכר לעיל סח. ושם איתא רבא], ד) [במדבר ל], ה) [מכאן עד סוף המשנה שייך למשניות דלקמן עח. עב:].

תורה אור השלם

1. אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין אָב לְבִתּוֹ בִּנְעֻרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ: במדבר ל יז

2. וְאִם הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ וְנָדְרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ: במדבר ל ז

הגהות הב"ח

(א) גמ' הריני נזירה דילה שעה כל"ל ואות ד נמחק: (ב) רש"י ד"ה אמר לה וכו' וקיימוה וכיון דקיימוה תו לא מצי: (ג) ד"ה או דלמא כיון דלא אמר קיים ליכי היום בהדי מופר ליכי למחר מהיום דשמע: (ד) ד"ה ואם תמצא לומר כיון דקיימו היום כלומר דלא חיילא: (ה) ד"ה לא מהכא וכו' דשמא לאיני:

פירוש הרא"ש

את"ל הא לא אמר. ולעולם לא אמינא הפרה ממון הכלל: **אמר מופר ליכי** [למחר] **מהו מי אמרי'.** מדקאמר מופר ליכי למחר כמאן דאמר קיים היום דמי דאם לא כן אמאי אמר למחר: **או דלמא.** כיון דלא אמר בפירוש קיים ליכי היום לא דייק' ליה מכלל דכי אמר מופר ליכי למחר כאילו אמר קיים ליכי היום: קיים ליכי שעה (אחת) מהו מי אמרינן דהוי כאילו אמר שעה יהיה קיים ואמ"כ יהיה מופר: **או דלמא.** אף בהא נמי לא אמרי' הפרה ממון הכלל: היכא דקאמר קיים ליכי שעה ומופר ליכי אחר שעה מי אמרינן כיון דקיימו שעה מקויים הוא לעולם: **או דלמא.** כיון דכוליה יומא בר הקמה ובר הפרה הוא כל היום בכולהו לאפר ולקיים הלכך לא הוי קיום אם לא שקיימו יום שלם ודאי אם אמר לה קיים ליכי אחת פשיטא דשוב אינו יכול להפר דהא כמיב אישה יקימנו דמיד שקיימו הוא מקויים לעולם ודוקא לשמיקה הוא דבעינן [יום שלם] אבל אם אמר בפירוש קיים ליכי שעה אחר שעברה השעה יכול להפר שכל היום הוא בכולהו לקיים ולהפר: ת"ש. דאם קיימו שעה אחת שוב אינו יכול להפר: **הריני נזירה ושמע בעלה ואמר ואני.** כלומר וגם אני מזיר: **אינו יכול להפר.** דכיון דאמר ואני גלי דעתיה דניחא ליה כמאי דנדרה והוי קיום כאילו אמר לה יפה עשית דתנן במתניתין דהוי קיום: **ואמאי נימא ואני דאמר הוא דאמר על נפשיה דהוי נזיר אבל הריני נזירה דילה שעה אחת קיימיה לאחר שעה אי בעי למיפריה.** לכלומר נהי דאמר דכיון דאמר ואני הוי קיום מ"מ לא הוי קיום אלא שעה אחת עד שיתפיס נזירותו והוי כאילו אמר קיים ליכי שעה אחת ומדלא אמר להפר תפשוט דכיון דקיימו קיימו: **ומשני** כל דאמר ואני כמ"ד קיים ליכי לעולם דמי. כיון דלא אמר כאי שעה אחת דאילו אמר קיים ליכי אחת דהיינו לעולם: **מתני' מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל.** דאביה ובעלה האחרון מפרין בקודמין: **בגמ' מאי טעמא דאמר קרא בנעוריה בית אביה.** כדכתיב בית אביה בנעוריה: **ונתברשה בו ביום.** שמעת האב שאם עבר היום שוב אין יכול להפר: **אביה ובעלה האחרון מפרין בקודמין.** כל שלא יצאה לרשות עצמה. **אם היו תהיה לאיש.** בשני הויות הכתוב מדבר: **מקיש.** דמשמע בית אביה ולא בית בעלה: **ומנא לן דנתרוקנה רשות לאב.** דהוה מסתבר למימר כיון שיצאה מרשותו שעה אחת שלא היה יכול להפר לבדו שוב לא תחזור לרשותו: **בית אביה.** דמשמע בית אביה ולא בית בעלה: **ומנא לן דנתרוקנה רשות לאב.** דהוה מסתבר למימר כיון שיצאה מרשותו שעה אחת שלא היה יכול להפר לבדו שוב לא תחזור לרשותו:

עין משפט נר מצוה

מצ א מיי' פי"ג מהל' נדרים הל' כב סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף מה:

יז ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף מו:

יח ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף מז:

יט ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף מח:

כ ה ו מיי' שם הל' יא [יב] טוש"ע שם סעיף נב:

כא ז מיי' פי"ח מהל' נדרים הל' י סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף טו:

כב ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף יח:

כג ט מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף כ:

כד י מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעיף ח:

תוספות

מכאן השלמת התוספות מכתב יד שנמצא לדפים ע ע"א עד עט ע"א

א' לה קיים ליכי שעה אחת מי אמרי' כמאן דא' מופר לאחר שעה דמי. דהכי משמע לשונו שעה אחת יהא מקויים אבל אחר שעה מופר: **ואת"ל.** דלא הוי הפרה מדייק לשונו: **א'** לה מאי. פי' ל' קיים ליכי שעה אחת מופר ליכי אחר שעה [מי אמרינן] כיון דקיימו קיימו: כי **א'** לה מופר ליכי אחר שעה [מהני]. ולא דמי [להא דלעיל] דלא מהני כשא' קיים היום, משום דלמאר לא הוי בר הפרה: ת"ש **האשה שנדרה בנזיר** כו' אינו יכול להפר. ומסיק תלמודא פ' מי שא' הריני נזיר ושמע חבנו (נזיר כא:) דבעל מינו גיז ובדין הוא דליפר לה והוא ליתפר יוצעמא דלא מלי מפר כיון דל' ואני כמ"ד קיים ליכי דמי, ולכך הכא נהי (דמאני) [דמואני] דל' קיימי' דילמא דשעה אחת קאמר, כלומר היה לו לומר דה"ק קיים ליכי שעה אחת, וא"כ לאחר שעשה מלי מפר: **לא** קבבר. כל ואני כמאן דל' קיים ליכי לעולם דמי: **מתני'** מת **האב** כו' בזה יפה כח האב. דנתרוקנה לאב ולא לבעל: שהבעל מפר בבגר. קס"ל בגמ' דלרוקה שבגרה הבעל לחודיה יפר ולא האב: מ"מ. לא נתרוקנה רשות לבעל אמאי לא אמרי' בעל מאב דדרשי' בסמוך דנתרוקנה רשות לאב מוא היו תהיה לאיש ועי' מיני' כתי' הפרת אב וסמיך ליה ואם היו תהיה לאיש: